

Türkiye Göç Araştırmaları Merkezi
(TÜGAM)

Kavram Analizi:

Eşikte Yasallık (Liminal Legality)

Şevval Nur Acuner

2025/17

www.gocvakfi.org | info@gocvakfi.org

KAVRAM ANALİZİ:
EŞİKTE YASALLIK
(LİMINAL LEGALİTY)

(2025/17)

YAZAR:

Şevval Nur Acuner

TÜRKİYE GÖÇ ARAŞTIRMALARI MERKEZİ (TÜGAM)

GRAFİK TASARIM:

Ruha Medya A.Ş.

E ISBN:

978-625-5830-20-3

Göç Araştırmaları Vakfı

Hacettepe Mahallesi Fener Sokak No: 5

06230 Altındağ/Ankara, Türkiye

Tel.: (0312) 473 76 11

Fax: (0312) 473 79 14

Kitapçığın tüm yayın hakları Göç Araştırmaları Vakfına aittir.

Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak

sınırlı alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın

hiçbir elektronik veya mekanik araçla çoğaltılamaz.

Eser sahiplerinin manevi ve mali hakları saklıdır.

İçindekiler

Giriş	2
Disiplinlerarası Bir Kavramsallaştırma	3
Eşikte Yasallık ile İlişkili Kavramlar	4
Farklı Coğrafyalarda Eşikte Yasallık	5
Eşikte Yasallığın Temel Özellikleri	6
Sonuç	8
Kaynakça	9

Giriş

Son yıllarda, özellikle internet kültürü içerisinde “liminal mekânlar” kavramı dikkat çekici bir biçimde öne çıkmaktadır. Boş otel koridorları, terk edilmiş alışveriş merkezleri ya da karşılaşılan ıssız sokaklar bu kapsamda öne çıkan örneklerdir. Bu tür liminal mekânlar, başlangıç ile bitiş arasındaki ‘eşik’ olma nitelikleri nedeniyle bireyde huzursuzluk, tedirginlik ve ‘hiçbir yere ait olmama’ hissi uyandırır (Gibb, Hamdon, & Jamal, 2008, s. 7). Liminal mekanların uyandırdığı ‘eşikte olma’ hissi, gündelik yaşamda çoğu kişi için yalnızca anlık bir deneyimdir. Ancak göçmenler açısından bu duygu, mekânsal bağlamların ötesine geçerek hukuki statüleri, toplumsal aidiyetleri ve gündelik yaşam pratiklerinde tekrar tekrar deneyimlenerek hayatlarının ayrılmaz bir parçası haline gelmektedir. Göçmenlerin sürekli maruz kaldığı eşikte olma durumu, onların hukuki ve toplumsal konumlarını anlamak için kullanılan kavramlardan biri olan eşikte yasallık (liminal legality) ile açıklanmaktadır.

Göçmenlerin çoğu, ikamet ettikleri yerde fiziksel ve sosyal olarak mevcut olsalar da yasal açıdan eşikte ve kırılgan bir konumdadır. Göçmenlerin devlet güvencesindeki haklara erişimi, içinde bulundukları kırılgan yapı nedeniyle çoğu zaman zorlaşmaktadır. Bu durum, göç literatüründeki geleneksel kategorilerin ötesine geçerek özellikle geçici ve belirsiz yasal statüler altında yaşayan bireylerin toplumsal varoluş ile hukuki güvencesizliği aynı anda deneyimlemelerine dikkat çeker (Müller, 2024, s. 179). Böylece eşikte yasallık, özellikle geçici ve belirsiz yasal statülere sahip göçmenlerin içinde bulundukları kırılgan konumu kavramsallaştırır. Eşikte yasallık, bireylerin devlet tarafından tanındığı ancak bu tanımının geçici ve sınırlı olduğu, kalıcı statüden yoksun bir hukuki durumdur. Bu bağlamda, geçici statüyle uzun süre ikamet eden göçmenler, yaşamlarını eşikte sürdürmekte ve sürekli bir güvencesizlikle yüzleşmektedir. (Geba, 2024, s. 335).

Disiplinlerarası Bir Kavramsallaştırma

Eşiksellik (liminalite) kavramı, ilk kez antropolojik bağlamda, van Gennep tarafından, ayrılma, geçiş ve yeniden katılım evrelerinden oluşan toplumsal dönüşüm sürecini tanımlamak üzere kullanılmıştır. Bu kavram, 1960'lar ve 1970'lerde Turner tarafından Orta Afrika'daki erginlik ritüelleri üzerinden geliştirilmiştir. Turner, adayların kimlikten kopuş, otoriteye itaat ve topluma dönüş yoluyla daha yüksek bir statü kazandıklarını ortaya koymuştur. Turner, geçiş aşamasını "arada ve arasında" (betwixt and between) olma durumu olarak tanımlar. Böylece eşiksellik, toplumsal statü değişiminde kritik bir ara evre olarak kavramsallaştırılmıştır (Alkhaled & Sasaki, 2022, s. 1584, 1585). Eşiksellik kavramı, daha sonra farklı disiplinlerde yeniden ele alınmıştır. Bu dönüşümün en dikkat çekici örneklerinden biri, Menjívar'ın (2006) göç çalışmaları alanında geliştirdiği "eşikte yasallık (liminal legality)" kavramıdır. Menjívar (2006), kavramı "eşikte yasallık" çerçevesinde Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Salvadorlu ve Guatemalalı göçmenlerin Geçici Koruma Statüsü (Temporary Protected Status/TPS) gibi belirsiz yasal statülerini incelemek amacıyla uyarlamıştır. Bu statüler, sınır dışı edilmeye karşı koruma sağlarken, statünün devamlılığı konusunda uzun süreli bir belirsizlik yaratır (Geba, 2024, s. 335).

Eşikte Yasallık ile İlişkili Kavramlar

Eşikte yasallık kavramıyla ilişkili olarak geliştirilen bazı kavramlar, göçmenlerin yasal statülerindeki belirsizlikleri ve deneyimledikleri savunmasızlıkları farklı yönleriyle açıklamaya çalışır. Bu kavramlardan ilki, Kırılgan Yasallık (Precarious legality) olup statü, mekân ve hareket kırılganlığıyla göçmenlerin sürekli risk ve güvencesizlik altında yaşamalarını ifade eder (Baban, Ilcan ve Rygiel, 2021, s. 8). Politik değişikliklerle geçici korumanın sona erdirilmesi veya hakların kısıtlanması gibi durumlarda, göçmenlerin hızla yasadışı konuma itilerek temel haklara erişimlerinin engellenebileceğini gösterir. Bu duruma, uzun süredir geçici koruma statüsüne sahip El Salvador, Haiti ve Honduras'ın yanı sıra daha yakın zamanda bu statüye dahil edilen Nepal için de TPS'yi sonlandırmayı amaçlayan Trump yönetiminin aldığı karar örnek gösterilebilir; bu girişim yüz binlerce kişiyi belirsizlik ve güvencesizlik riskiyle karşı karşıya bırakmıştır (Menjívar, Agadjanian & Oh, 2020, s. 2, 3).

Bir diğer kavram Arafta Yasallık (Legal Limbo). Göçmenlerin statülerinin yenilenmesi veya iptali belirsizliğinde, süresiz bir bekleyiş ve geleceğe dair plan yapamama hali içinde sıkışıp kalmalarını ifade eder. Bu durum Geba'nın ifadesiyle "varış noktası olmayan bir yolculuk" yani mülteci kampları veya sınır bölgeleri gibi geçiş mekânlarında kalıcı olarak takılıp kalma hali olarak tanımlanabilir (Geba, 2024, s. 331, 336). Özetle, eşikte yasallık genel bir çerçeve sunarken, kırılgan yasallık güvencesizlik boyutunu, arafta yasallık ise belirsiz bekleyiş durumunu ön plana çıkarır.

Farklı Coğrafyalarda Eşikte Yasallık

Eşikte yasallık, farklı coğrafi bağlamlarda göçmenlerin kırılan deneyimlerini şekillendirmektedir. Hartum'da Eritreli ve Etiyopyalı göçmenler, onlarca yıldır orada yaşamalarına ya da orada doğmuş olmalarına rağmen vatandaşlık umudu olmaksızın eşikte yasallık içinde yaşamaktadır. Kimlik belgeleri olsa bile polis tacizi, rüşvet talepleri ve kriz dönemlerinde (örneğin kıtlık, COVID-19) devlet hizmetlerine erişimde ayrımcılıkla karşılaşmaktadır (Müller, 2024, s. 185,187). Bu anlamda bir diğer örnek, 1951 Sözleşmesi'ne getirilen coğrafi sınırlama ve ulusal göç politikaları nedeniyle mülteci statüsü tanınmayan, bunun yerine Geçici Koruma rejimi altında yaşayan Türkiye'deki Suriyelilerdir (Geba, 2024, s. 333). Geçici Koruma statüsü belirli haklar tanısa da uzun vadeli ikamet veya vatandaşlığa doğrudan bir geçiş imkânı sunmadığından eşikte yasallık çerçevesinde değerlendirilmektedir (Geba, 2024, s. 328- Baban, Ilcan ve Rygiel, 2021, s. 4). Eşikte yasallığın somut biçimde gözlemlendiği coğrafyalardan bir diğeri ise ABD-Meksika sınırır. Bu bağlamda en açık örnek, 'Remain in Mexico' (Migrant Protection Protocols, MPP) politikasıdır. Trump yönetimi tarafından 2019'da yürürlüğe konulan bu politika, sığınma talebinde bulunan kişilerin başvurularının sonuçlanmasını beklerken ABD yerine Meksika tarafında kalmalarını zorunlu kılmıştır. Böylece binlerce göçmeni hukuki statü bakımından belirsiz ve güvencesiz bir konuma sürüklemiştir. Biden yönetimi 2021'de politikayı sonlandırmış, ancak çeşitli eyaletlerin açtığı davalar sonucunda yargı kararları ile uygulama kısmen yeniden devreye girmiştir. Göçmenler, sınır dışı edilme riski ile hukuki koruma arasında sıkışmış bir konumda bulunmaktadır (Center for Gender & Refugee Studies [CGRS], 2025). Kısaca, eşikte yasallık, farklı coğrafyalarda benzer biçimde işleyerek göçmenlere belirli ölçüde koruma sağlarken aynı anda bu korumayı geçici kılarak yasal belirsizlik alanı yaratmaktadır.

Eşikte Yasallığın Temel Özellikleri

Eşikte yasallık, kalıcı bir geçicilik (permanent temporariness) olgusu ile karakterize edilmektedir. Bu olgu, göçmenlerin yasal statülerinin sürekliliği konusunda kesintisiz bir belirsizlik içinde yaşamalarını ve her an daha güvencesiz bir konuma düşme riskiyle karşı karşıya kalmalarını ifade eder. Söz konusu belirsizliğe, Sudan’da Etiyopyalı ve Eritreli göçmenlere verilen ve altı ayda ya da yılda bir yenilenmesi gereken oturum izinleri gibi geçici ve süreli statüler örnek gösterilebilir (Müller, 2024, s. 181, 185).

Göçmenler, eşikte yasallık koşulları altında, yasal statüden bağımsız bir sosyal varlık olarak hayatlarına devam eder. Göçmenler geçici ve güvencesiz statülerle yaşasalar dahi toplumsal dokunun parçası olmayı sürdürür, dayanışma ilişkileri geliştirir ve aidiyet duygularını canlı tutarlar (Menjívar, Agadjanian & Oh, 2020, s. 6). Hartum’daki Eritreli ve Etiyopyalı göçmenlerin dükkanlarda, ibadethanelerde, okullarda ve kültür merkezlerinde aktif bir varlık göstermesi buna örnektir (Müller, 2024, s. 184). Bu durum, göçmenlerin hukuki açıdan kırılgan bir konumda bulunmalarına rağmen, sosyal alanlarda görünürlük ve dayanışma üzerinden kendi varlıklarını yeniden inşa ederek aidiyet ve kimliklerini güçlendirdiklerini göstermektedir. Dolayısıyla bu ikili deneyim, göçmenlerin yaşamlarında eşikte yasallığın etkilerini daha görünür kılmaktadır.

Eşikte yasallık, göçmenlerin yaşamlarının pek çok alanında derin etkiler yaratan bir olgudur. Öncelikle iş piyasası ve ekonomik fırsatlar bakımından, geçici koruma statüsü ya da TPS gibi yasal düzenlemeler göçmenlere yasal olarak çalışma imkânı tanısa da bu statünün belirsiz ve yenilenebilir niteliği onların ekonomik hareketliliğini kısıtlar. Çalışma izinlerinin belirli aralıklarla yenilenmek zorunda olması uzun vadeli ekonomik planlama ve mesleki ilerlemeyi engeller. Ayrıca göçmenler, eğitim düzeyleri ve nitelikleri yüksek olsa dahi sahip oldukları beşeri sermayeye uygun pozisyonlara erişememekte, daha güvenli statüdeki göçmenlere kıyasla düşük ücret ve sınırlı fırsatlarla yetinmek zorunda kalmaktadır (Menjívar, Agadjanian & Oh, 2020, s. 14).

Eşikte yasallığın etkileri, eğitim alanında da özellikle yükseköğrenime devam etmek isteyen yetenekli gençler için önemli engeller doğurmaktadır. Bu durum, yükseköğrenime girişte hem hukuki hem de ekonomik dezavantajlara yol açmaktadır. Hartum örneği bu sorunu net biçimde göstermektedir. Sudan’daki mülteci öğrenciler, resmi mülteci statülerine rağmen üniversiteler tarafından “yabancı öğrenci” olarak sınıflandırılmakta ve vatandaşlarla eşit koşullarda eğitim alamamaktadır. En belirgin engel ise öğrenim

ücretleridir. Örneğin Sudan'da mülteci öğrenciler yabancı öğrencilerle aynı muameleye tabi tutulmaktadır. Sudan'da doğmuş olmalarına rağmen, mülteci ebeveynlerin çocukları dahi yabancı öğrenci statüsünde değerlendirilmekte ve bu da onların eşikte ve kırılğan bir konumda kalmasına neden olmaktadır (Müller, 2024, s. 189, 190).

Kırılğanlığın bir başka yönü, göçmenlerin zamanlarını özgürce planlayamadan geçici çözümlerle yaşamak zorunda bırakılmalarıdır. Göçmenler, sürekli yenilenen geçici izinler, uzun bürokratik bekleyişler ve süresi belirsiz değerlendirme süreçleri nedeniyle yaşamlarını hep geçici çözümlerle sürdürmek zorunda kalır. Bu durum, onların eğitim, istihdam ve toplumsal aidiyet imkânlarını kısıtlayarak bireysel ve kolektif gelişimlerini engeller. Özellikle Haitili göçmenler gerek ABD'de gerekse Meksika sınırında diğer göçmen gruplara kıyasla daha yüksek gözaltı ve sınır dışı oranları ile karşılaşmakta ve TPS'nin siyasi müdahalelere açık yapısı nedeniyle de kesintisiz bir yaşam beklentisinden mahrum bırakılmaktadır. Nitekim önceki dönemde Haitililere tanınan TPS'yi neredeyse sonlandıran ve yeniden seçilmesi halinde bu statüyü kaldırma niyetini beyan eden Başkan Donald Trump'ın tutumu, Haitililerin kırılğan ve güvencesiz konumunu daha da derinleştirmiştir. Bu durum, yalnızca hukuki güvencesizliği artırmakla kalmayıp zamanın değersizleşmesi ve insan gelişimini mümkün kılan temel hakların fiilen engellenmesiyle sonuçlanmaktadır (Geba, 2024, s. 351, 358).

Sonuç

Sonuç olarak, eşikte yasallık kavramı, yasal statüye ilişkin ikili (yasal/yasal olmayan) sınıflandırmaların ötesine geçilmesi gerekliliğini vurgulaması bakımından önemli bir kavramsal araç olarak değerlendirilmektedir. Çünkü bu kavram, arada kalmış gri alanlara işaret ederek göçmenlerin yaşamlarını sürekli belirsizlik ve güvencesizlik içinde şekillendiren bir durumu görünür kılar (Menjívar, Agadjanian & Oh, 2020, s. 2). Hartum'daki Eritreli ve Etiyopyalı göçmenlerden Türkiye'deki Suriyelilere ve ABD'deki TPS rejimine tabi gruplara kadar farklı coğrafyalarda görülen örnekler, bu kırılganlığın evrensel niteliğini göstermektedir. Kırılganlık, göçmenlerin bir yandan yerel topluluklarla aidiyet ilişkileri geliştirirken, diğer yandan ulus-devletin hukuki düzenlemeleriyle kısıtlı bir kabul görmeleri nedeniyle güvensiz bir biçimde hayatlarına devam etmelerine yol açmaktadır. Sürekli yenilenen izinler, uzun bekleyişler ve siyasi müdahalelere açık statüler, göçmenlerin yaşamlarını belirsizlik ve güvencesizlik içinde sürdürmelerine yol açmakta ve yapısal bir "yasal şiddeti" görünür kılmaktadır (Geba, 2024, s. 336). Böylece eşikte yasallık, göçmenlerin varoluşunu şekillendiren "kalıcı bir geçicilik hali" olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kaynakça

Alkhaled, S., & Sasaki, I. (2022). Syrian women refugees: Coping with indeterminate liminality during forcible displacement. *Organization Studies*, 43(10), 1583–1605. SAGE Publications. <https://doi.org/10.1177/01708406211040214>

Baban, F., Ilcan, S., & Rygiel, K. (2021). *The precarious lives of Syrians: Migration, citizenship, and temporary protection in Turkey*. McGill-Queen's University Press. <https://www.jstor.org/stable/j.ctv1z7khfp>

Center for Gender & Refugee Studies. (2025, July 18). Court stays remain in Mexico reimplementing for ImmDef clients. University of California College of the Law, San Francisco. <https://cgrs.uclawsf.edu/en/news/court-stays-remain-mexico-reimplementation-clients-immdef>

Geba, S. (2024). Liminal legality across borders: Examining the migrant's right to "human time" on the shifting U.S.–Mexico and Türkiye–Syria borders. *Georgetown Immigration Law Journal*, 38(3), 327–358. Georgetown University Law Center.

<https://www.law.georgetown.edu/immigration-law-journal/in-print/volume-38-issue-3-spring-2024/liminal-legality-across-borders-examining-the-migrants-right-to-human-time-on-the-shifting-u-s-mexico-and-turkiye-syria-borders/>

Gibb, T., Hamdon, E., & Jamal, Z. (2008). Re/Claiming agency: Learning, liminality and immigrant service organizations. *Journal of Contemporary Issues in Education*, 3(1), 52–64. <https://doi.org/10.20355/C52019>

Menjívar, C., Agadjanian, V., & Oh, B. (2020). The contradictions of liminal legality: Economic attainment and civic engagement of Central American immigrants on Temporary Protected Status. *Social Problems*, 69(3), 678–698. <https://doi.org/10.1093/socpro/spaa052>

Müller, T. R. (2024). Liminal legality and the construction of belonging: Aspirations of Eritrean and Ethiopian migrants in Khartoum. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 51(1), 179–196. <https://doi.org/10.1080/1369183X.2024.2374997>

daha fazla bilgi için

@goc_vakfi

/gocarastirmalarivakfi